

DE HEILIGE STOEL
APOSTOLISCHE BRIEF
IN DE VORM VAN EEN “MOTU PROPRIO”

VAN PAUS FRANCISCUS

“APERUIT ILLIS”

WAARMEE DE
ZONDAG VAN GODS WOORD
WORDT INGESTELD

1. “Toen maakte Hij hun geest toegankelijk voor het begrijpen van de Schriften” (Luc. 24, 45). Het is een van de laatste handelingen die door de verrezen Heer vóór zijn Hemelvaart zijn verricht. Hij verschijnt aan zijn leerlingen, terwijl ze bijeen zijn, breekt met hen het brood en maakt hun geest toegankelijk voor het begrijpen van de Heilige Schrift. Aan deze angstige en teleurgestelde mensen openbaart Hij de betekenis van het paasmysterie: namelijk dat volgens het eeuwige plan van de Vader Jezus moest lijden en opstaan uit de doden om de bekering en de vergiffenis van de zonden te brengen (vgl. Luc. 24, 26.46-47); en Hij belooft de Heilige Geest, die hun de kracht zal geven om getuigen te zijn van dit heilsmysterie (vgl. Luc. 24, 49).

De relatie tussen de Verrezenen, de gemeenschap van de gelovigen en de Heilige Schrift is van uitermate groot belang voor onze identiteit. Zonder de Heer die ons er binnenleidt, is het onmogelijk de Heilige Schrift ten diepste te begrijpen, maar het tegenovergestelde is evenzeer waar: zonder Heilige Schrift blijven de gebeurtenissen van de zending van Jezus en zijn Kerk in de wereld onbegrijpelijk. De heilige Hiëronymus kon terecht schrijven: “De Schriften niet kennen is Christus niet kennen” (*In Is*, Voorwoord: PL 24, 17).

2. Bij de afsluiting van het [bijzonder Heilig Jaar van de barmhartigheid](#) had ik gevraagd om na te denken over “een zondag die geheel is gewijd aan Gods woord om de onuitputtelijke rijkdom die voortkomt uit die voortdurende dialoog van God met zijn volk, te begrijpen” (apost. brief [Misericordia et misera](#), 7). Een zondag van het liturgisch jaar in het bijzonder wijden aan Gods Woord maakt het vóór alles mogelijk de Kerk opnieuw de handeling van de Verrezenen te laten beleven die ook voor ons de schat van zijn Woord opent, opdat wij in de wereld verkondigers van deze onuitputtelijke rijkdom kunnen zijn. Ons schiet hier, het onderricht van de heilige Efraïm te binnen: “Wie is in staat, Heer, heel de rijkdom van één van uw woorden te begrijpen? Er ontgaat ons veel meer dan wat wij kunnen begrijpen. Wij zijn precies als de dorstigen die aan een bron drinken. Uw woord biedt veel verschillende aspecten, die even talrijk zijn als de perspectieven van wie het bestuderen. De Heer heeft zijn woord gekleurd met verschillende schoonheden, opdat zij die het onderzoeken, kunnen beschouwen waar zij de voorkeur aan geven. Hij heeft in zijn woord alle schatten verborgen, opdat ieder van ons een rijkdom vindt in hetgeen hij beschouwt” (*Commentaar op het Diatesseron*, 1, 18).

Met deze brief wil ik daarom antwoorden op de zeer vele vragen die mij hebben bereikt van de kant van het volk van God om in de hele Kerk eensgezind de *Zondag*

van Gods Woord te kunnen vieren. Het is intussen een gewone praktijk geworden momenten te beleven waarin de christelijke gemeenschap zich concentreert op de grote waarde die Gods Woord in haar dagelijks bestaan heeft. In de verschillende lokale Kerken bestaat er een rijkdom aan initiatieven die de Heilige Schrift steeds toegankelijker maakt voor de gelovigen zodat zij zich voor een zo grote gave dankbaar voelen en verplicht om het in het dagelijks leven te beleven en verantwoordelijk om er consequent van te getuigen.

Het Tweede Vaticaans Oecumenisch Concilie heeft een grote impuls gegeven aan de herontdekking van Gods Woord met de dogmatische constitutie *Dei Verbum*. Uit die pagina's, die het altijd verdienen overwogen en beleefd te worden, komt duidelijk naar voren: de aard van de Heilige Schrift, het doorgeven ervan van generatie op generatie (hoofdst. II), de goddelijke inspiratie ervan (hoofdst. III), die Oude en Nieuwe Testament omvat (hoofdst. IV en V) en het belang ervan voor het leven van de Kerk (hoofdst. VI). Om dat onderricht te bevorderen riep Benedictus XVI in 2008 een vergadering van de bisschoppensynode over het thema "Gods Woord in het leven en de zending van de Kerk" bijeen en als vervolg hierop publiceerde hij de apostolische exhortatie *Verbum Domini*, die een onontbeerlijk onderricht vormt voor onze gemeenschappen.¹ In dit document wordt op bijzondere wijze het performatieve karakter van Gods Woord uitgediept, vooral wanneer het echt sacramentele karakter ervan in het liturgisch handelen naar voren komt.²

Daarom is het goed dat in het leven van ons volk nooit komt te ontbreken deze beslissende relatie met het levende Woord, dat de Heer nooit moe wordt tot zijn Bruid te richten, opdat zij kan groeien in de liefde en het getuigen van het geloof.

3. Daarom bepaal ik dat de 3de zondag van de Tijd door het jaar wordt gewijd aan de viering, de overweging en de verspreiding van Gods Woord. Deze *Zondag van Gods Woord* zal zo een plaats krijgen op een geschikt moment van de periode in het jaar dat wij worden uitgenodigd de banden te verstevigen met de joden en te bidden voor de eenheid van de christenen. Het betreft niet een puur samenvallen in de tijd: de *Zondag van Gods Woord* vieren brengt een oecumenische waarde tot uitdrukking, omdat de Heilige Schrift allen die luisteren, de weg wijst die gevolgd moet worden om te komen tot een authentieke en hechte eenheid.

De gemeenschappen zullen een wijze vinden om deze *Zondag* te vieren als een plechtige dag. Het zal in ieder geval belangrijk zijn dat men in de liturgieviering de heilige tekst een bijzondere plaats kan geven om de verzamelde menigte de normatieve waarde die Gods Woord bezit, duidelijk te maken. Het zal op deze zondag in het bijzonder nuttig zijn de aandacht te vestigen op de verkondiging ervan en de homilie hierop af te stemmen om duidelijk de eredienst uit te laten komen die men het Woord van de Heer bewijst. De bisschoppen zouden op deze zondag een ritus kunnen vieren waarbij het lectoraat of een soortgelijk ambt wordt verleend om te herinneren aan het belang van de verkondiging van Gods Woord in de liturgie. Het is

¹ Vgl. AAS 102 (2010), 692-787.

² "De sacramentaliteit van het Woord laat zich zo begrijpen naar analogie van de werkelijke tegenwoordigheid van Christus onder de gedaante van het geconsacreerde brood en de geconsacreerde wijn. Wanneer wij tot het altaar naderen en aan het gastmaal deelnemen, delen wij in werkelijkheid in het lichaam en bloed van Christus. De verkondiging van het Woord van God in de viering brengt met zich mee dat wij erkennen dat het Christus zelf is die aanwezig is en zich tot ons richt" (*Verbum Domini*, 56).

immers van fundamenteel belang er alles aan te doen enkele gelovigen op een adequate wijze voor te bereiden om ware verkondigers van het Woord te zijn, zoals op een intussen al gebruikelijke wijze gebeurt voor acolieten en buitengewone bedienaren van de communie. Op dezelfde manier zouden pastoors vormen kunnen vinden voor het uitreiken van de Bijbel of van een boek ervan aan heel de verzamelde menigte om te benadrukken hoe belangrijk het is dat men in het dagelijks leven de Bijbel blijft lezen en dit blijft verdiepen en met de Heilige Schrift blijft bidden, met een bijzondere verwijzing naar de *lectio divina*.

4. De terugkeer van het volk Israël naar het vaderland na de Babylonische gevangenschap werd op veelbetekenende wijze gekenmerkt door het lezen uit het boek van de Wet. De Bijbel biedt ons een roerende beschrijving van dat ogenblik in het boek Nehemia. Het volk is verzameld in Jeruzalem op het plein van de Waterpoort, terwijl het luistert naar de Wet. Dat volk was door de deportatie verstrooid, maar nu is het weer verenigd rond de Heilige Schrift, “als één man” (Neh. 8, 1). Bij het lezen uit het heilige boek “luisterde” het volk “aandachtig” (Neh. 8, 3), wetend dat het in dat woord de zin van de beleefde gebeurtenissen terugvond. De reactie op de verkondiging van die woorden was ontroering en geweest: “[De levieten] lazen uit het boek van Gods wet voor, legden het uit en verklaarden de betekenis, zodat allen de lezing verstonden. Vervolgens zeiden Nehemia, de landvoogd, Ezra, de priester en de schriftgeleerde, en de levieten die de uitleg gaven tot heel het volk: ‘Deze dag is aan de Heer, uw God, gewijd. U mag dus niet treurig zijn en niet wenen’. Het hele volk was namelijk in tranen uitgebarsten, toen het de woorden van de wet hoorde. [...] ‘Wees niet bedroefd, maar de vreugde die de Heer u schenkt zij uw kracht” (Neh. 8, 8-10).

Deze woorden bevatten een groot onderricht. De Bijbel kan niet alleen erfgoed van enkelen zijn en nog minder een verzameling voor weinig bevoorrechten. Hij behoort vóór alles aan het volk dat bijeengeroepen is om ernaar te luisteren en zich te herkennen in dat Woord. Vaak doen zich tendensen voor die de heilige tekst trachten te monopoliseren door deze te verbannen naar enkele uitverkoren kringen of groepen. Dat mag niet zo zijn. De Bijbel is het boek van het volk van de Heer, dat, bij het luisteren ernaar, overgaat van verstrooiing en verdeeldheid naar eenheid. Het Woord van God verenigt de gelovigen en maakt hen tot één volk.

5. Bij deze, door het luisteren tot stand gebrachte eenheid hebben de herders de grote verantwoordelijkheid de Heilige Schrift uit te leggen en het allen mogelijk te maken haar te begrijpen. Omdat zij het boek van het volk is, moeten allen die de roeping hebben bedienaars van het Woord te zijn, sterk de nood voelen het voor de eigen gemeenschap toegankelijk te maken.

In het bijzonder heeft de homilie een heel specifieke functie, omdat zij “een bijna sacramenteel karakter” (apost. exhort. *Evangelií gaudium*, 142) bezit. Het met een eenvoudige en aan de luisteraar aangepaste taal diep laten doordringen in Gods Woord geeft aan de priester de mogelijkheid ook de “schoonheid van de beelden te ontdekken die de Heer gebruikte om de praktijk van het goede te stimuleren” (*ibid.*). Dat is een pastorale kans die men niet verloren mag laten gaan!

Voor velen van onze gelovigen is dit immers de enige gelegenheid die zij hebben om de schoonheid van Gods Woord te ontvangen en op hun dagelijks leven betrokken te

zien. Het is derhalve noodzakelijk dat men geschikte tijd wijdt aan de voorbereiding van de homilie. Men kan geen commentaar op de heilige lezingen improviseren. Van ons, predikers, wordt veeleer de inzet gevraagd om niet bovenmate uit te weiden met betweterige homilieën of onderwerpen die er niets mee te maken hebben. Wanneer men stil blijft staan om te mediteren over een heilige tekst of hiermee te bidden, dan is men in staat met het hart te spreken om het hart te bereiken van de mensen die luisteren, zodat men het wezenlijke tot uitdrukking brengt dat wordt opgenomen en vrucht draagt. Laten wij nooit moe worden tijd en gebed te wijden aan de Heilige Schrift, opdat zij wordt ontvangen “niet als een woord van mensen, maar als wat het inderdaad is: het woord van God zelf” (1 Tess. 2, 13).

Het is goed dat ook de catechisten vanwege het ambt dat zij bekleden om te helpen groeien in het geloof, de noodzaak voelen zich te vernieuwen door de vertrouwdheid met en de studie van de Heilige Schrift, die het hun mogelijk moeten maken een ware dialoog te begunstigen tussen degenen die naar hen luisteren, en Gods Woord.

6. Alvorens de leerlingen te bereiken, die in een gesloten huis waren, en hen ontvankelijk te maken voor het begrip van de Heilige Schrift (vgl. Luc. 24, 44-45) verschijnt de Verrezene aan twee van hen in Emmaus op de weg die naar Jeruzalem voert (vgl. Luc. 24, 13-35). Het verhaal van de evangelist Lucas tekent aan dat het de dag zelf is van de verrijzenis, dat wil zeggen zondag. Die twee leerlingen spreken over de laatste gebeurtenissen van het lijden en de dood van Jezus. Hun weg wordt getekend door het verdriet en de teleurstelling om het tragische einde van Jezus. Zij hadden op Hem gehoopt als Messias bevrijder en zij worden geconfronteerd met de aanstootgevende Gekruisigde (Messias). De Verrezene zelf nadert hen discreet en loopt met de leerlingen mee, maar die herkennen Hem niet (vgl. v. 16). De Heer ondervraagt hen onderweg in het besef dat zij de zin van zijn lijden en dood niet hebben begrepen; hij noemt hen “onverstandig en traag van hart” (v. 25) en “beginnend met Mozes verklaarde Hij hun uit al de profeten wat in al de Schriften op Hem betrekking had” (v. 27). Christus is de eerste exegeet! Niet alleen de oude Schriften zijn vooruitgelopen op wat Hij zou verwezenlijken, maar Hijzelf heeft trouw willen zijn aan dat Woord om de ene heilsgeschiedenis die in Christus haar vervulling vindt, duidelijk te maken.

7. De Bijbel spreekt daarom als Heilige Schrift over Christus en verkondigt Hem als degene die het lijden moet doorstaan om in zijn glorie binnen te gaan (v. 26). Niet alleen één gedeelte, maar alle Schriften spreken over Hem. Zijn dood en verrijzenis zijn zonder deze (Schriften) onbegrijpelijk. Daarom onderstreept een van de oudste geloofsbelijdenissen dat Christus “gestorven is voor onze zonden, volgens de Schriften, en dat Hij begraven is, en dat Hij is opgestaan op de derde dag, volgens de Schriften, en dat Hij verschenen is aan Kefas” (1 Kor. 15, 3-5). Aangezien de Schriften over Christus spreken, maken zij het (ons) mogelijk te geloven dat zijn dood en verrijzenis niet behoren tot de mythologie, maar tot de geschiedenis en centraal staan in het geloof van zijn leerlingen.

De band tussen de Heilige Schrift en het geloof van de gelovigen is diep. Het geloof komt voort uit het luisteren en het luisteren is gebaseerd op het woord van Christus (vgl. Rom. 10, 17), daarom betekent de uitnodiging die eruit voortvloeit, voor de gelovigen de noodzaak en het belang om te luisteren naar het Woord van de Heer,

hetzij bij het liturgisch handelen, hetzij in het persoonlijke gebed en de persoonlijke overweging.

8. De “reis” van de Verrezene met de leerlingen van Emmaus wordt afgesloten met het avondmaal. De mysterieuze Reiziger neemt het dringende verzoek aan dat de twee tot Hem richten: “Blijf bij ons, want het wordt al avond en de dag loopt ten einde” (Luc. 24, 29). Zij gaan aan tafel, Jezus neemt het brood, spreekt de zegen uit, breekt het en biedt het hun aan. Op dat ogenblik gaan hun ogen open en herkennen zij Hem (vgl. v. 31).

Wij begrijpen uit deze scene hoe onlosmakelijk de relatie tussen de Heilige Schrift en de eucharistie is. Het Tweede Vaticaans Concilie leert: “De Kerk heeft de goddelijke geschriften steeds zo vereerd als ook het lichaam van de Heer zelf. Want voortdurend voedt zij zich, vooral in de heilige liturgie, met brood des levens aan de de tafel ofwel die van het woord van God ofwel die van het lichaam van Christus en biedt dit aan de gelovigen aan” (*Dei Verbum*, 21).

De voortdurende omgang met de Heilige Schrift en de viering van de eucharistie maken het mogelijk ons te (h)erkennen als personen die bij elkaar horen. Als christenen zijn wij één volk dat in de geschiedenis op weg is, (ge)sterk (t) door de tegenwoordigheid van de Heer te midden van ons, die tot ons spreekt en ons voedt. De dag die wordt gewijd aan de Bijbel, wil niet “een keer per jaar” zijn, maar een keer voor heel het jaar, omdat wij er dringend behoefte aan hebben vertrouwd en intiem te worden met de Heilige Schrift en de Verrezene, die niet ophoudt het Woord en het Brood te breken in de gemeenschap van de gelovigen. Daarom hebben wij het nodig een voortdurende vertrouwelijkheid/vertrouwdheid met de Heilige Schrift te krijgen, anders blijft ons hart kil en blijven onze ogen gesloten, getroffen als wij zijn door ontelbare vormen van blindheid.

Heilige Schrift en sacramenten zijn niet van elkaar te scheiden. Wanneer de sacramenten worden ingeleid en verhelderd door het Woord, tonen zij zich duidelijker als het doel van een route waar Christus zelf de geest en het hart ontvankelijk maakt om zijn heilzaam handelen te herkennen. In deze context is het noodzakelijk het onderricht niet te vergeten dat uit het boek Apocalyps komt. Hier wordt geleerd dat de Heer voor de deur staat en klopt. Als iemand zijn stem hoort en voor Hem opendoet, komt Hij binnen om samen maaltijd te houden (vgl. 3, 20). Jezus Christus klopt aan onze deur door de Heilige Schrift; als wij luisteren en de deur van geest en hart openen, dan treedt Hij in ons leven binnen en blijft Hij bij ons.

9. In de Tweede Brief aan Timoteüs, die op de een of andere wijze zijn geestelijk testament vormt, beveelt de heilige Paulus zijn trouwe medewerker aan om altijd de Heilige Schrift te lezen. De apostel is ervan overtuigd dat “heel de door God geïnspireerde Heilige Schrift ook dient om te onderrichten, te weerleggen, te verbeteren en op te voeden” (vgl. 3, 16). Deze aanbeveling van Paulus aan Timoteüs is fundamenteel voor hoe de constitutie van het Concilie *Dei Verbum* het grote thema van de inspiratie van de Heilige Schrift behandelt, waarbij vooral het *heilzame doel*, de *geestelijke dimensie* en het *principe van de incarnatie* voor de Heilige Schrift benadrukt worden.

Verwijzend naar de aanbeveling van Paulus aan Timoteüs onderstreept *Dei Verbum* dat “de boeken van de Schrift de waarheid die God omwille van ons heil in de heilige geschriften heeft willen doen optekenen, onwankelbaar, trouw en zonder dwaling leren” (nr. 11). Aangezien deze met het oog op het heil door het geloof in Christus (2 Tim. 3, 15) onderrichten, zijn de daarin vervatte waarheden nuttig voor ons heil. De Bijbel is niet een verzameling van geschiedenisboeken, noch van kronieken, maar is volledig gericht op het algehele heil van de persoon. De onloochenbare historische verworteling van de in de heilige tekst vervatte boeken mag dit oorspronkelijk doel niet doen vergeten: ons heil. Alles is gericht op dit doel, dat geschreven staat in de natuur zelf van de Bijbel, die is samengesteld als heilsgeschiedenis waarin God spreekt en handelt om alle mensen tegemoet te gaan en hen te redden van het kwaad en de dood.

Om dit heilzame doel te bereiken verandert de Heilige Schrift onder de werking van de Heilige Geest het woord van de mensen dat op menselijke wijze is geschreven, in Gods Woord (vgl. *Dei Verbum*, 12). De rol van de Heilige Geest in de Heilige Schrift is fundamenteel. Zonder zijn werking zou altijd het gevaar op de loer liggen om alleen maar in de geschreven tekst opgesloten te blijven en zo een fundamentalistische interpretatie gemakkelijk maken, en hiervan moeten wij ons verre houden om het geïnspireerde, dynamische en geestelijke karakter dat de heilige tekst bezit, niet te verraden. Zoals de apostel in herinnering brengt, “doodt de letter, maar maakt de Geest levend” (2 Kor. 3, 6). De Heilige Geest verandert derhalve de Heilige Schrift in het levende Woord Gods, geleefd en doorgegeven in het geloof van zijn heilig volk.

10. De werking van de Heilige Geest betreft niet alleen de vorming van de Heilige Schrift, maar Hij is ook werkzaam in hen die luisteren naar Gods Woord. Belangrijk is de stelling van de concilievaders volgens welke de Heilige Schrift “in dezelfde Geest moet worden gelezen en verklaard waarin zij is geschreven” (*Dei Verbum*, 12). Met Jezus Christus bereikt de openbaring van God haar vervulling en volheid; en toch zet de Heilige Geest zijn werking voort. Het zou immers een reductie zijn de werking van de Heilige Geest alleen maar te beperken tot de goddelijk geïnspireerde natuur van de Heilige Schrift en haar verschillende auteurs. Daarom is het noodzakelijk vertrouwen te hebben in de werking van de Heilige Geest, die een bijzondere vorm van inspiratie blijft verwezenlijken, wanneer de Kerk de Heilige Schrift onderricht, wanneer het leergezag haar authentiek interpreteert (vgl. *ibid.*, 10) en wanneer iedere gelovige van haar de norm van zijn eigen geestelijke leven maakt. In deze zin kunnen wij de woorden begrijpen van Jezus aan de leerlingen die zeggen de betekenis van zijn parabels te hebben begrepen: “Iedere schriftgeleerde die onderwezen is in het Rijk der hemelen, is gelijk aan een huisvader die uit zijn schat nieuw en oud te voorschijn haalt” (Mat. 13, 52).

11. Ten slotte preciseert *Dei Verbum* dat “de woorden van God, uitgedrukt in de talen van de mensen, aan menselijk spreken gelijk zijn geworden, zoals eenmaal het Woord van de eeuwige Vader, door het zwakke vlees van de mensheid aan te nemen, aan de mensen gelijk is geworden” (nr. 13). We kunnen zeggen dat de menswording van het Woord van God vorm en zin geeft aan de relatie tussen Gods Woord en de menselijke taal, met al haar historische en culturele bepaaldheden. Deze gebeurtenis geeft vorm aan de Traditie, die ook Gods Woord is (vgl. *ibid.*, 9). Vaak loopt men gevaar de Heilige Schrift en de Traditie van elkaar te scheiden

zonder te begrijpen dat ze samen de ene bron van de openbaring zijn. Het geschreven karakter van de eerste doet niets af aan het feit dat zij ten volle levend woord is; op dezelfde manier bezit de levende Traditie van de Kerk, die het onophoudelijk doorgeeft in de loop der eeuwen van generatie op generatie, dat heilige boek “als haar hoogste geloofsregel” (*ibid.* 21). Anderzijds is Gods Woord alvorens een geschreven tekst te worden mondeling doorgegeven en levend gehouden door het geloof van een volk dat het erkende als zijn geschiedenis en principe van identiteit te midden van zoveel andere volken. Het bijbels geloof baseert zich daarom op het levende Woord, niet op een boek.

12. Wanneer de Heilige Schrift in dezelfde Geest wordt gelezen door wie hij geschreven is, blijft hij altijd nieuw. Het Oude Testament is nooit oud, wanneer het eenmaal deel uitmaakt van het Nieuwe, omdat alles wordt veranderd door de ene Geest die het inspireert. Heel de heilige tekst bezit een profetische functie: zij betreft niet de toekomst, maar het heden van wie zich voedt met dit Woord. Jezus zelf bevestigt dit aan het begin van zijn dienstwerk: “Het Schriftwoord dat gij zojuist gehoord hebt, is thans in vervulling gegaan” (Luc. 4, 21). Wie zich iedere dag voedt met Gods Woord, wordt, zoals Jezus, tijdgenoot van de mensen die hij ontmoet; hij wordt niet ertoe verleid om te vervallen in een onvruchtbare nostalgie naar het verleden, noch weg te dromen in fletse toekomstutopieën.

De Heilige Schrift oefent haar profetische werking vooral uit in wie naar haar luistert. Zij brengt zoet en bitter voort. De woorden van de profeet Ezechiël schieten te binnen, wanneer hij, uitgenodigd door de Heer om de boekrol op te eten, zegt: “Ze smaakte me zo zoet als honing” (3, 3). Ook de evangelist Johannes beleeft op het eiland Patmos opnieuw dezelfde ervaring als Ezechiël bij het eten van het boek, maar hij voegt er iets specifiekers aan toe: “En het smaakte in mijn mond zoet als honing, maar toen ik het had doorgeslikt, vulde bitterheid mijn lijf” (Apok. 10, 10).

De zoetheid van Gods Woord zet ons ertoe aan allen die wij ontmoeten in ons leven, deelgenoot hiervan te maken om de zekerheid van de hoop die het bevat, tot uitdrukking te brengen (vgl. 1 Petr. 3, 15-16). De bitterheid komt, op haar beurt, vaak bij het vaststellen hoe moeilijk het voor ons is het Woord consequent te beleven of bij het aan den lijve ondervinden dat het wordt afgewezen, omdat het niet als waardevol wordt beschouwd om het leven zin te geven. Daarom is het noodzakelijk om nooit aan Gods Woord gewend te raken, maar om zich ermee te voeden om zo onze relatie met God en onze broeders en zusters te ontdekken en ten diepste te beleven.

13. Een verdere uitdaging die van de Heilige Schrift komt, betreft de naastenliefde. Gods Woord herinnert voortdurend aan de barmhartige liefde van de Vader, die zijn kinderen vraagt om in liefde te leven. Het leven van Jezus is de volledige en volmaakte uitdrukking van deze goddelijke liefde, die niets voor zichzelf houdt, maar zichzelf aan allen aanbiedt zonder reserves. In de parabel van de arme Lazarus vinden wij een kostbare aanwijzing. Wanneer Lazarus en de rijke sterven, vraagt de laatste, wanneer hij de arme in de schoot van Abraham ziet, dat die naar zijn broers wordt gezonden om hen te waarschuwen de liefde voor de naaste te beleven, om te vermijden dat ook zij dezelfde kwellingen als hij ondergaan. Het antwoord van Abraham is bijtend: “Zij hebben Mozes en de profeten, laten ze naar hen luisteren.” (Luc. 16, 29). Naar de Heilige Schrift luisteren om de barmhartigheid in praktijk te brengen: dat is de grote uitdaging die aan ons leven wordt gesteld. Gods Woord is in

staat onze ogen te openen om het ons mogelijk te maken uit het individualisme te komen dat leidt tot verstikking en onvruchtbaarheid, terwijl het de weg van samen delen en solidariteit wijd opent.

14. Een van de meest veelbetekenende episodes in de verhouding tussen Jezus en zijn leerlingen is het verhaal van de gedaanteverandering. Jezus gaat met Petrus, Jacobus en Johannes de berg op om te bidden. De evangelisten vertellen dat, terwijl het gezicht en de kleren van Jezus schitterden, twee mannen met Hem spraken: Mozes en Elia, die respectievelijk de Wet en de profeten verpersoonlijken, dat wil zeggen de Heilige Schrift. De reactie van Petrus bij het zien daarvan is er een van blijde verwondering: "Meester, het is goed dat wij hier zijn. Laten we drie tenten bouwen: een voor U, een voor Mozes, en een voor Elia" (Luc. 9, 33). Op dat ogenblik bedekt hen een wolk met haar schaduw en de leerlingen worden door vrees bevangen.

De gedaanteverandering herinnert aan het Loofhuttenfeest, toen Ezra en Nehemia na de terugkeer uit de ballingschap de heilige tekst voorlezen aan het volk. Tegelijkertijd loopt zij vooruit op de heerlijkheid van Jezus ter voorbereiding op de aanstoot van het lijden, die goddelijke heerlijkheid wordt ook opgeroepen door de wolk die de leerlingen omgeeft, symbool van de tegenwoordigheid van de Heer. Een soortgelijke gedaanteverandering ondergaat de Heilige Schrift die boven zichzelf uitstijgt, wanneer zij het leven van de gelovigen voedt. Zoals *Verbum Domini* in herinnering brengt: "Bij de afweging van de verschillende betekenissen van de Schrift, is het dus van het grootste belang *de overgang van letter naar geest* te begrijpen. Het betreft geen automatische en spontane overgang; er is veeleer een transcendentie van de letter nodig" (nr. 38).

15. Op de weg van het opnemen van Gods Woord begeleidt ons de Moeder van de Heer; zij wordt zalig genoemd, omdat zij heeft geloofd in hetgeen de Heer haar had gezegd (vgl. Luc. 1, 45). De zaligspreking van Maria gaat vooraf aan alle zaligsprekingen die door Jezus worden uitgesproken voor de armen, de bedroefden, de zachtmoedigen, de vredestichters en degenen die worden vervolgd, omdat het een noodzakelijke voorwaarde is voor welke andere zaligspreking dan ook. Geen enkele arme is zalig, omdat hij arm is; hij wordt het, als hij, evenals Maria, gelooft in de vervulling van Gods Woord. Een grote leerling en meester van de Heilige Schrift, de heilige Augustinus, herinnert ons hieraan: "Iemand te midden van de menigte, in het bijzonder gegrepen door enthousiasme, riep uit: "Zalig de schoot die U heeft gedragen". En Hij: "Zalig veeleer zij die luisteren naar het woord van God en het bewaren". Het is alsof Hij zegt: ook mijn moeder, die u zalig noemt, is nu juist zalig, omdat zij Gods Woord bewaart, niet omdat het Woord in haar vlees is geworden en onder ons woonde, maar omdat zij het Woord zelf van God bewaart, waardoor zijzelf is geworden en dat in haar vlees is geworden" (*Over het evangelie van Joh.*, 10, 3).

Moge de zondag die aan het Woord wordt gewijd, in het volk van God de religieuze en volhardende vertrouwdheid met de Heilige Schrift doen groeien, zoals de gewijde schrijver al in oude tijden leerde: "Het woord is dicht bij u, in uw mond en in uw hart" (Deut. 30, 14).

Gegeven te Rome bij de Sint Jan van Lateranen, 30 september 2019

Liturgische gedachtenis van de heilige Hiëronymus aan het begin van het jaar van de 1600ste verjaardag van zijn dood.

*Vertaling: drs. H.M.G. Kretzers, geredigeerd door mgr. dr. J.W.M. Liesen.
Copyright: Liberia Editrice Vaticana/SRKK*